

zato se potegujejo pa drugi slov. poslanci v drž. zboru za-nj. To nemškutarjem ni po volji, tembolj pa slov. občinam in izmed teh izreka še zmerom novih slov. poslancem zahvalo za njih prizadevanje. — Obrtna šola se odpre za Koroško že to jesen v Celovci, Slovencem menda ne prinese veliko koristi, ker se poudčuje le nemški. — Na Kranjskem še prepri niso pri kraji in kar je prav žalostno, nekateri še celo prevz. knezoškofa ne pusté pri miru. To ni narodno, marveč je sila nerodno! — Dr. Moše je izstopil iz zastopa mesta Ljubljane. Škoda možá! — Slavnost „bralnega društva“ v Gorici je bila lepa in se je vršila v lepem redu. Laški hujškači so sicer dražili naše in jih na enem kraji celo napadli, toda naši so jih pustili na miru, dokler jih niso redarji sami déli pod ključ. Tako je prav! — Vedno še je namestnijsko poslopje v Trstu prazno, vendar pa je sedaj že skorej gotovo, da postavi ces. vlada koga izmed višjih generalov va-nj. Da bode le pravi mož! — Glavar dež. zbora v Istri postane bojda dr. Campitelli, mož, ki sovraži vse, kar ni laško. Ali je mogoče tako imenovanje? — Ban Khuen-Hedervary potuje sedaj po južnih krajih hrvaških in se je poskrbelo, da najde po vseh krajih, kamor pride, „krasen slavolok“ in čuje „nebrojno živio“ — znamenje, da ga ljudstvo ljubi. — Ogerska vlada išče novo posojilo. Treba ji je denarja, da odkupi neke stare pravice mest in graščakov. — O starem Kossuthu se govori sedaj pri Madjarih veliko. Ko bi živel mož doma, ne v Turinu, živi krst, menimo, bi se ne spomnil za-nj. —

Vunanje države. Govorica se vtrjuje, da gredó sv. Oče iz Rima, ako nastane vojska ter jih odpelje bojna ladija v Španijo. Mogoče je, ali sedaj še ni to, da priseže človek na to. — Iz Italije se poroča, da ne trpi poslej Crispi več, da bi se v kakem društvu govorilo zoper Avstrijo. Glas slišimo, toda nič mu kaj ne damo vere. — V francoskih volilnih krajih poslej ne bode mogoče, da se eden in tisti, n. pr. Boulanger, na večih krajih postavi za kandidata. Nova postava meri najbolj na stranko boulangistov. — Mesto Pariz je vzelo 54 milj. na posodo, toda ne pri kaki banki, ampak kdor je hotel, lahko je podpisal. To je bilo pametno, ali velika jeza je zato v hiši malih in velicih Rothschildov. — Na Irskem snuje se „društvo najemnikov“ in mu je namen, da jih brani zoper velike posestnike. Nekaj velja že tako društvo. — Na Nemškem se razpravlja sedaj vprašanje, kaj je boljše, ali koj prijeti za orožje ali pa še čakati? Vojaški veljaki so za prvo ali cela stvar leži samo v rokah kneza Bismarka. — Prve dni meseca avgusta snideta se nemški cesar in ruski car na parobrodu pri Kielu, tedaj vendar-le ne v Berlinu. Pravi se,

da za to ne, ker car ne zaupa več železnicam. — Vse kaže na to, da izgubi Avstrija trgovino v Rumunijo; v novem času se množijo v Bukreštu ruske prodajalnice. — Ristič, ki stoji na čelu srbske vlade, je vzbolen in treba mu je dalje časa, da sopes okreva. To utegne biti Srbiji na škodo. — V Carjem gradu se bije boj za to, ali naj Turčija drži z Rusi ali pa se nasloni raji na druge države stare Evrope. Sultan še odlaša in tolaži na vse strani. Da se odloči, to je že težko. — V Cetinji glavnem mestu Črne gore, imajo visocega gosta, ruskega princa Petra Nikolajeviča. Hodi mu za to, da se poroči z Mileno, staršo hčerjo kneza Nikice. — V Egiptu misli sedaj Anglija z močjo vdariti na derviše, to je vojake pokoj. „preroka“ Mahdija. To so žilavi ljudje.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnijska Ptujška.

(Dalje.)

Solnograški nadškofje imeli so na Štajarskem obširna zemljišča in različne dohodke. Ker niso mogli vsega sami nadzorovati, dali so mnogo lastin plemenitnikom v najem ali v fevd. Tudi Ptuj in okolico prepustil je že nadškof Konrad v fevd odličnemu Ptujčanu, ki je na gradu prebival in je bil prednik slavnih Ptujskih gospodov. Cerkev sv. Jurija pa je povzdignil v nadduhovnijsko z različnimi, vmes imenitnimi pravicami, in vsakateri župnik Ptujski bil je navadno višji duhoven ali arhidijakon Solnograškega nadškofa za spodnje Štajarsko ter je opravljal v njegovem imenu razne imenitne službe posvetne in duhovne.

Ove višje duhovne, kateri so se poznej, ko je v okrogu veliko Ptujške župnije bilo ustanovljenih več podžupnij, nadžupniki klicali, imenoval je do konca 15. veka Solnograški nadškof, a v borbi med cesarjem Friderikom in kraljem Matjažem prišel je Ptuj, kakor v političnem, tako v cerkvenem oziru za nekaj časa v oblast Ogrom, l. 1491. pa deželnemu vladarju. S pogodbo od dne 14. novembra l. 1511. je cesar Maksimilijan Ptuj z vsemi pravicami izročil zopet Solnograški cerkvi, h kateri je spadal do l. 1571. Takrat pa je nadškof Janez Jakob Khuen Bellani prepustil Ptuj za vsikdar nadvojvodi Karolu. In od ove dobe je patron nadžupnije Ptujške deželni vladar.

Sedaj pa naj sledi vrsta nam znanih nadduhovnov, župnikov in nadžupnikov v Ptuj s potrebnimi opazkami in životopisnimi črticami.

Vrsta župnikov in nadžupnikov v Ptuj.

a) *Pred reformacijo.*

Da-si se je iz dvanajstega veka ohranilo precej listin, nam vendar ni znano ime ovega

župnika, katerega je bil Solnograški nadškof Konrad pri novi cerkvi sv. Jurija v Ptujih nastavljal. Ravno tako neznan so nam njegovi nasledniki, ki so do druge polovice trinajstega veka v Ptujih župnikovali. Nekateri sicer menijo, da bi vtegnil ovi višji dijakon Ortlieb, ki je naveden kot priča v listini, pisani v Ptujih, dne 30. marca l. 1188.¹⁾, s katero je nadškof Albert v pričo Krškega škofa Ditriha, prošta Ekharda in več drugih cerkev v Freilandu povzdignil v župnijo, biti ob enem tudi župnik Ptujski, a v listini, dani v Gradi na dne 10. avg. l. 1189. imenovan je Ortlieb, kaplan vojvode Otokarja višji duhoven „de Vischah“;²⁾ bil je toraj, kakor je to razvidno tudi iz listine od dne 17. dec. 1163³⁾ župnik v Fišavi na nižnjem Avstrijskem, nikakor pa v Ptujih.

F. Raisp navaja na str. 21 svoje zgodovine Ptujkega mesta kot najstarejšega po imenu znanega župnika v Ptujih za l. 1209 Hartnida, korarja Solnograškega, katerega tudi Janisch v svojem stat. topografičnem slovarju (II., 456.) omenja. Nekoga Hartnida, korarja v Ptujih navaja tudi Muchar v zgodovini Štajarske (V., 41.) med pričami v listini, s katero je nadškof Eberhard II. samostanu Admontskemu, dne 6. januarja l. 1203. potrdil vsa prej storjena volila in pridal še nova. A v omenjeni listini imenovan je Hartnid „canonicus Patoviensis“; bil je toraj korar Pasavski, ne pa Ptujski, kajti Ptuj je v ovi listini imenovan „Betowe“.⁴⁾

Smešnica 29. V nekem društvu nazival je nek gospod staro, pa zelo nečimerno gospod vedno „moj angelček!“ — „O dragi gospod“, reče naposled gospa, „tega imena vendar ne zaslužim.“ — „Da, da“, odgovori gospod, „kajti najstarejše stvari božje so angelji“.

Razne stvari.

(Zlata sv. maša.) V nedeljo, dne 28. julija, bode zlata sv. maša vlč. g. Jurija Tuteka, čast. korarja, župnika in dekana pri sv. Lenartu v slov. gor. O tej priliki se g. zlato-mašniku poklonijo občine: Rogoznica, Zikarce, Korena, Zimica, Jabljance in Črmlenšek vsled sklepa ravno teh obč. zastopov. Na mnoga leta!

(Brzobjav.) Pristrčno bodi pozdravljeno novo rojeno dete, južno-štajarska hranilnica. Živio nje vzbuditelji! Vranski Slovenci.

(Južno-štajarska hranilnica v Celjih) je dovoljena in bode prva seja upravnega odbora v ponedeljek, to je 22. t. m. ob

¹⁾ Zahn, Urkundenbuch, I., 670. F. Raisp ima v svoji knjigi: Pottau na str. 108 krivo „1168“.

²⁾ Tisti, I., 685.

³⁾ Tisti, I., 444.

⁴⁾ Zahn, Urkundenbuch, II., 102.

1/2 11. uri predpoludne v čitalnični dvorani. Popoludne ob 1. uri pa bode banket v proslavo otvorjenja v dvorani Koscherjevega hotela, h kateremu se uljudno vabijo slovenski rodoljubi, akoravno niso dobili posebnega vabila. Da se pa zamore pravočasno potrebno pripraviti, prosimo uljudno, da vsaki svoj prihod k banketu nemudoma g. Maks Veršecu v Celje naznani in ob enem naj se pošlje 1 gld. 50 kr. za kovert. Le za tiste, ki se o pravem času oglašijo, se bodo prostori pripravili. Odbor.

(Slov. posojilnice) Letošnji redni obč. zbor društva zveze slov. posojilnic, vrši se v ponedeljek, dne 22. julija ob 11. uri dopoludne v čitalnici v Celjih. Na dnevnem redu je: Poročilo predsednika o delovanju društva v letu 1888; poročilo tajnika; spremembe pravil in nasveti. Predsednik.

(Imenovanje) G. dr. Janez Presker, doslej avskultant pri c. kr. okr. sodniji v Celjih, postal je pristav pri c. kr. okr. sodniji v Vipavi na Kranjskem.

(Premeščanje.) Iz Rateč na Kranjskem preseli se tamošnji c. kr. notar, g. dr. Anton Mravlag, v Rogatec ob hrv. meji.

(Nov goldinar) se od sobote, dne 13. julija že izdaja. Po obliki je veliko manjši, kakor doslenji, a nič nam ne dopada na njem, samo papir je bojda trden.

(Izpit zrelosti) vrši se na c. kr. gimnaziji v Mariboru dne 18., 19. in 20. julija. V osmi šoli je bilo 19 učencev, 10 (?) Nemecev in 9 Slovencev. Tako razmerje še menda ni bilo na tej gimnaziji. Daleč so jo torej že prignali.

(Nič slovenski!) V Mariboru se sedaj veliko hiš popravlja, tako tudi v gosposki ulici. Vsled tega je pribito na ogljih, da se dolgi vozovi ne smejo spravljati skozi to ulico. Opo-minji pa so seveda samo v nemškem jeziku in to v tem, ko izmed sto voznikov še more biti težko, če zna eden nemški, ali kaj skrbi to naše mestne očete!

(Slepa strast) G. Miha Mogge, nadučitelj pri sv. Lovrenci na kor. žel., je v pismu do dež. šol. sveta tožil g. J. Polanca, učitelja tudi v Št. Lovrenci, češ, da je v pričo večih ljudi rekel, ako bode vojska z Rusi, pojdemo vsi k Rusom! To pa si je g. nadučitelj le izmislil, da bi svojega tovarša očrnil. Pri c. kr. sodniji se je jasno pokazalo, ali kaj poreče sedaj dež. šol. svet in kaj c. kr. sodnija, ali bo sta tudi po tega segla?

(Požar.) V Jablanah, pod župnijo v Cirkovcah, je v soboto, dne 13. julija, popoludne nastal ogenj ter je 20 kmetom stanovanje in gospodarsko poslopje vpepelil. Požarni brambi iz Cirkovec in Spodnje Polskave ste rešili, kar se je dalo. Škode je 40.000 gld. Nekaj pogorelcev je bilo zavarovanih a trpijo še vse eno ve-